

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/czasopisma/popularnonaukowe-1/czasypismo/48091,CzasyPismo-nr-212-2017.html>

01.03.2026, 02:45

„CzasyPismo” nr 2(12)/2017

Do pobrania:

[SPIS TRESCI - „CzasyPismo” nr 2\(12\)/2017 \(pdf, 380.68 KB\)](#)

[Od Redakcji - „CzasyPismo” nr 2\(12\)/2017 \(pdf, 343.16 KB\)](#)

Opis

Numer już dostępny w sieci empik a od 30 kwietnia 2018 będzie dostępny również w placówkach pocztowych na terenie województw: śląskiego, dolnośląskiego, małopolskiego i opolskiego.

W numerze dziecięco-młodzieżowym, chcemy przyjrzeć się losom młodych ludzi w czasach nazizmu i komunizmu. Przeżywali oni dotkliwie tragedie czasów wojny i represje powojnia, które często naznaczyły ich swym piętnem na całe życie. Warto pamiętać, że w systemach totalitarnych przykładano dużą wagę do indoktrynacji dzieci i młodzieży, licząc, że dadzą się oni łatwiej zwieść chwytliwym hasłom i można będzie ich wychować na zwolenników jedynie właściwej ideologii.

Pochyliliśmy się więc nad losem dzieci Polaków wysiedlonych przez niemieckiego okupanta z Żywiecczyny i skazanych wraz z rodzicami na tułaczkę po wiejskich obszarach Generalnego Gubernatorstwa. Z drugiej strony przybliżyliśmy problem realizacji nazistowskiej polityki narodowościowej na terenach wcielonych jesienią 1939 r. do Rzeszy Niemieckiej, pokazując wychowawczą i indoktrynacyjną działalność organizacji młodzieżowej Hitler-Jugend. Pamiętając, że koniec wojny bynajmniej nie oznaczał końca przemocy i bezprawia, przypominamy historie dzieci osadzonych w powojennym obozie w Świętochłowicach-Zgodzie. Kolejny tekst poświęciliśmy dzieciom ocalonym z Zagłady, w większości sierotom, nieświadomym ofiarom wojny, pozbawionym najbliższych i dotkniętych przeżyciami, które na zawsze położyły się tragicznym cieniem na ich dzieciństwie.

Wojna i pierwsze powojenne lata to czas szybszego „wchodzenia w dorosłość”. Czas powojennej odbudowy to jednocześnie okres zawłaszczania życia społecznego i przestrzeni publicznej przez kolejny system totalitarny: komunizm. Piszemy o junakach, członkach organizacji Służba Polsce, których wykorzystywano w charakterze taniej siły roboczej, poddając jednocześnie indoktrynacji zmierzającej do uformowania „nowego człowieka” ery komunizmu. W tym kontekście przypominamy również o działaniach podejmowanych przez komunistyczny Związek Młodzieży Polskiej na polu ateistycznej propagandy wśród młodzieży i walki z Kościołem. Podobne cele wychowawcze przyświecały zresztą wychowawcom i pracownikom Pałacu Młodzieży w Katowicach, który nosił imię „polskiego Stalina” – Bolesława Bieruta. O tej zideologizowanej placówce wychowania pozaszkolnego opowiada kolejny, bogato ilustrowany tekst. Od indoktrynacji nie byli wolni nawet najmłodsi, o czym możemy się przekonać, czytając artykuł poświęcony popularnym onegdaj książeczkom dla dzieci z serii zatytułowanej „Poczytaj mi, mamo”.

O starszej młodzieży, licealistach i studentach traktują teksty poświęcone młodzieńczej zabawie w konspirację, na której trop w 1957 r. wpadła katowicka Służba Bezpieczeństwa, wydarzeniom marca 1968 r. w Bielsku-Białej, Zabrze i Gliwicach, wreszcie długowłosym hipisom, którzy na

przełomie lat 60. i 70. pojawili się w górnośląskich miastach. Ten blok zamykają artykuły o karnawale „Solidarności” w relacjach członków Niezależnego Zrzeszenia Studentów i próbach powrotu tej organizacji do legalnej działalności pod koniec lat 80. Całość dopełnia fotoreportaż goszczącego już wcześniej na naszych łamach Stanisława Jakubowskiego. Drugi tematyczny wybór fotografii autorstwa Artura Michalskiego poświęciliśmy pamięci górnośląskich ewangelików.

Dzięki pozostałym tekstom możemy poznać meandry polityki narodowościowej na polskim Górnym Śląsku w latach 30. XX wieku widziane oczami historyka będącego pracownikiem Qatar University w Doha w Katarze, przeczytać garść wspomnień pracownika Grupy Operacyjnej Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, który w 1945 r. przybył do Gliwic, czy zobaczyć, jak w latach 50. kształtowały się wizje przebudowy stolicy regionu. Znajdą Państwo również artykuły poświęcone postaci ks. Karola Nawy, kapłana z Rojcy, maoistom, którzy w latach 60. zarzucali partyjnym towarzyszom zdradę komunistycznych ideałów, oraz początkom Uniwersytetu Śląskiego. Polecamy również teksty o sztuce w okresie stanu wojennego, poszukiwaniach ofiar komunizmu pochowanych na cmentarzu w Katowicach-Panewnikach, a także wywiady z Maciejem Sobieszczańskim, reżyserem filmu Zgoda, oraz z Beatą Piechą-van Schagen, badaczką dziś już zanikającej kultury górniczej.

[Dr hab. Adam Dziuba z redakcji „CzasyPisma” zaprasza do lektury najnowszego numeru!](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

